

GårdsbyBladet

NR 4/2017 En tidning till alla i Gårdsby – Sandsbro

Äntligen jul!

Det värsta jag vet...

Det finns en del uttryck vi ofta använder som t ex "det är det värsta jag vet". Jag tycker det värsta jag vet är att hacka lök. Fingrarna är i vägen och hacket är svårt att få jämnt och snyggt och dessutom rinner ögonen. En annan tycker att det värsta är kroppkakor medan någon annan tycker dom är gudomligt goda. Ja, och så kan det fortsätta. Självt tycker jag att det värsta är november. Vilken månad, så mörk och dystert. Naturen har lagt sej till vila och allt är visset och dött. Nä vet ni vad – den månaden är den värsta jag vet.

Vad kan vi göra? Jo vi bjuder några vänner på en bit mat. OK det gör vi ,men så kommer dilemmat: Några tål inte gluten, en annan är laktosintolerant, den tredje äter inte nötter eller äpplen. Fjärde är vegan m.m m.m. Jaha vad ska vi egentligen bjuda på? Så var det inte förr. Då tyckte alla om maten som serverades, åt och njöt. Vad är det som hänt egentligen? Inte vet jag.

En annan sak som är förändrad är att förr fick barnen lära att uppföra sej och inte föra oväsen när det var gäster. När bullar och kakor sattes fram fick barnen vänta till "lilleturen" De vuxna skulle ta först och sen... oj så orolig jag var att det inte skulle räcka.

Idag sitter detta liksom i. När jag är borta och värdinnan bjuder och säger "varsågod, börja du" Nä men inte ska väl jag ta först! Fast åren har gått väntar vi på lilleturen som förr när vi var barn.

Tillbaka till den värsta månaden november. När den närmar sej sitt slut börjar jag och många med mej att inse att tack och lov snart är det advent. Då kommer alla ljusen att lysa i husen. Stjärnor, adventljusstakar, granar med ljusslingor. Vi blir gladare igen.

Och nu är vi där - Advent! Vi börjar pynta, baka lussekatter och andra goda kakor. Vi börjar planera den goda julmaten och hoppas det inte är för många som inte kan äta det och det och det utan längtar till julbordet liksom jag.

Jag önskar er alla

God Jul och Gott Nytt År

Ulla-Britt Schill

Innehåll Gårdsbybladet nr 4 2017

4 NYA FÖRETAG I GÅRDSBY

7 JULFIRANDET FÖRR

10 NATURPASSET I GÅRDSBY

11 TOMTEN

12 EVENEMANGSKALENDERN

Annonsera i GårdsbyBladet?

Här är några viktiga punkter att tänka på.

- Gällande annonsformat är:
1/4 A4 – 185x65 mm
1/6 A4 – 130x65 mm
1/8 A4 – 92x65 mm
- bildformatet ska vara tiff, jpg eller pdf
- bildens upplösning ska vara 300 dpi (har bilden lägre upplösning kommer den bli otydlig i tryck)
- annonsen bör vara i färg

Annonssjutt för nästa nummer av Gårdsbybladet är **februari 2018**. Annonser och eventuella tekniska frågor mailas till Ulla-Britt Schill: schill.ub@gmail.com. För prisuppgift kontakta Bertil Sandberg tfn 0470-612 55 eller 070-550 13 16.

VÄLKOMNA TILL TOFTASTRAND KONDITORI & HOTELL & VILLA VIKS MATSALAR

Möt våren med en fika på Toftastrands nyrenoverade café!

Vi har nybakat veckans alla dagar.

Villa Viks Matsalar serverar a la carté lördag och söndag.

I de stilfulla och vackra matsalarna ordnar vi gärna fest, bröllop, konferenser eller minnesstunder efter dina önskemål.

WWW.VILLAVIK.SE

TELNR 0470-65290

KONTAKT@VILLAVIK.SE

Villa Vik
TOFTASTRAND

SANDBRO VVS AB

Utför alla VVS installationer. Värmepumpar, vedpannor, badrum, nybygge och renovering.

Hör av er till Mattias

Tel: 070-237 11 78, 0470-23 555

Mail: info@sandsbrovvs.se

Hemsida: sandsbrovvs.se

Nya företag i Gårdsby

Text och foto: Sven Schill

J F:s Fordonsteknik

Ägare är Johan Fransson och lokalen hyrs av Jan Almqvist (Jans pappa hade Kennets Bilservice i samma lokal).

Johan jobbar med bilservice, elektronik, reparationer och AC. Dagarna är fullteknade vilket visar att han är en duktig yrkesman.

Lycka till i fortsättningen Johan!

Sandsbro Servicehall

År 1992 Köpte Magnus Andergren Sandsbro Servicehall av sin far. Magnus höll till i servicehallen sen åttaårsåldern och 1980 började han jobba på heltid, han har lärt sig från grunden, servar och reparerar bilar hela dagarna det är bevis på att han är en duktig yrkesman.

Ett stort lycka till!

Bil & Marin

Företaget Bil & Marin köptes år 2005 av Dan Sandberg och Micael Karlsson samt Peter Teander (arbetar inte i företaget utan är medfinansier). B M låg då på Hammar-gatan men år 2009 flyttades B M till Moränvägen in i Mikael Jonssons lokaler som faktiskt ligger i Gårdsby socken.

Bil & Marin säljer båtar, motorcyklar, fyrhjulingar, mopeder, vattenskotrar, samt har fullservice på båt, Mc, ATV (fyrhjulingar). De har även förvaring över vintern för båtar.

Företaget har tio anställda: fyra försäljare, en i ekonomi-avdelningen, och fem i verkstaden.

Dan berättade att han var mycket stolt över att Bil & Marin blivit invald i årets Superföretag 2017. I år var det 641 företag, år 2012 var det 317 så det går framåt för svenska företag och däribland finns Bil & Marin som leds av Dan och Micael, fantastiskt!

Ett jättegrattis till er grabbar.

Julfirandet förr

Ordet jul = kommer från fornnordiska ordet JOL som betyder midvinteroffer.

Text: Christer Lindqvist

Adventskalendern.

ADVENT = adventus domini betyder herrens ankomst. Adventsfirandet är känt sedan omkring 500 e. kr. och blev tidigt en bot- och fastetid. Adventstidens längd växlade länge i de olika kyrkorna, först år 1000 e. kr. blir en adventstid med fyra söndagar allmän. Advent kallades i äldre tid för julfasta. Advent är inledningen på den långa julhögtiden. Det är ju också början på ett nytt kyrkoår. Men det är först under 1900-talet som advent har fått den stora betydelse den har idag.

ADVENTSKALENDERN är av sent datum. Kring sekelskiftet (1900-talet) fanns det en kalender med julmotiv, där man satte ett ljus bakom. En svensk adventskalender med öppningsbara luckor kom först 1932 av Henry Mörner vid Sveriges flickors scoutförbund. Men redan före första Världskriget hade kalendrar av papper med öppningsbara luckor importeras från tyska förlag. I 30 år tecknade Aina Stenberg "Mas-Olle" våra kalendrar. I slutet av 1950-talet införde radio och TV sina kalenderprogram. På senare tid har vi allt mera tagit efter det bruk som bla finns i tyskland att bakom luckorna finns inte en bild utan en chokladbit.

ADVENTSLJUS Den första uppgiften om att tända ljus varje söndag före jul härrör från en predikan som ärkebiskopen Natan Söderblom höll 1896. Denna berörde då sju ljus i ett adventsträd men denna ljusständningssed sprider sig och kommer under 1930-talet att ta form av den adventsstake med fyra ljus på rad. Adventsljusen har i Sverige sitt ursprung i den inomhusgran som man 1870-talet hade på Ersta diakonianstalt. Efter tysk förebild tände man den första söndagen i advent sju ljus och sedan ytterligare sju ljus varje söndag fram till jul. På 1920-talet fanns fyra ljus i en stake. Men fortfarande på 1930-talet förekom ljusen i en liten gran eller enbuske.

JULFÖRBEREDELSE var för fast bundna till vissa bestämda dagar och tider. Oktober var slaktmånad. November Mårtens gås ("gässe" Mårten). Öl och dricka startades i god tid innan jul. Korv, syltor, rullader skulle göras. Det kokades, röktes, bakades många veckor före jul.

Stöpa julljusen tillhör julförberedelserna. Det gick åt mängder med ljus. Man stöpte hemma både åt sig själv och till kyrkan och för att ge bort som gåvor. Det blev många dagar i

Slakten.

november och december som det stöptes ljus. På 1800-talet stöptes på Årsta gård på ett dygn 1 476 ljus av 70 kg talg.

30 NOVEMBER

Om Anders braskar skall julen slaska och tvärtom. Denna dagen klubbade man lake.

ANNA-DAGEN-9 DECEMBER

Julölet provsmakades på Anna dagen. På den gamla runkalendern fanns det en ölkanna inristad. Lutfisken läggs iblöt.

JULMARKNAD

Ett par veckor innan jul var det ofta julmarknad. Marknaden i gamla stan i Stockholm är den traditionella och en av de äldsta i landet kom till på 1900-talet.

SKYLTSÖNDAGEN

Slutet av 1800-talet uppstår seden att en av söndagarna närmast julafton var juls skyltningssöndag. Det var då man gick för att se julshyltningen. Handlarna tävlade om vem som hade det finaste skyltfönstret. Skyltsöndag fanns första gången i tidningar 1895.

21 DECEMBER-TOMASDAGEN

I gamla tider var Tomasdagen/ 21 december fram till 1776 en helgdag och från och med denna dag börjar julhelgen. Idag 21 december vintersolståndet, under hednisk tid var det midvinterblotet. På Tomasdagen skulle ölet vara färdigbryggt. Provsamakades på Annadagen och så dracks det på Tomasdagen. På runkalendern finns det en ölkanna eller en öltunna inristad. På Gotland kallas denna dag för Tomas fylletunna. Tyngre arbeten på gården skulle nu vara avslutade. Redan nu var det helgfrid. Vanlig dag för marknader.

Här stöps det ljus.

Här lagas det syltar och korvar

JULSTÄNGER

Det var nu man skulle resa julstängerna. Stora delar i landet har man prytt grindhål, portlider med granar som kvistats så att endast toppruskan sitter kvar. Seden har varit vanlig i Finlands svenskbyggder. I byarna gick man med äldermannen i spetsen från gård till gård och reste stänger. På varje ställe vankades mat, öl och brännvin. På runkalendern fanns det två korslagda julstänger inristade.

KONTRAKT SÄG UPP

Nu skulle man betala arrenden och säga upp kontrakt. Man skulle säga upp kontraktet med husets rättor. Det var bara att gå runt, slå i väggarna och tala om att nu var det dags att flytta. Helst skulle man också kunna tala om vart de skulle bege sig. Sedan måste man gömma sig så att de inte såg sitt gamla husbondfolk när de vandrade iväg. De kunde ju i annat fall lätt gripas av hemlängtan och vända om.

BRÖDET

Det var viktigt med julbrödet förr. Vörtlimpan är obligatorisk om man doppar i grytan. Bland det finare har saffran levt kvar som julens verkliga festkrydda. Man lade stor vikt vid julbaket. Finaste kryddorna togs fram. Ofta gav man brödet djur- eller fågelnamn. Det var så att karlarna ansvarade för något bakverk och det var unikt förr.

Storbak på gång.

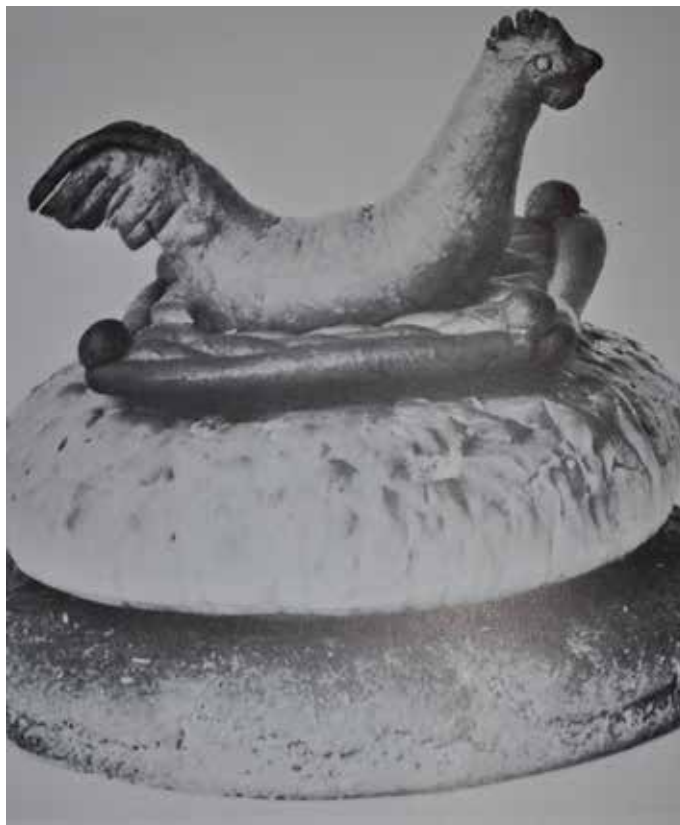

SKÅDEBRÖD

Det var vanligt i hela landet att vissa bröd var skådebröd under hela helgen. De fick inte röras förrän helgerna var slut. Av alldeles speciell karaktär var den såkaka som ibland bakades av skördens sista kärve. Den skulle ligga på bordet för att få kraft ur julen. Symboliskt skulle den sedan kunna ges till kreaturen till våren eller åt ploglaget när vårbruket skulle börja.

JULENS GÅVOR

Seden att vara extra vänlig och ge varandra gåvor vid den här tiden på året går långt tillbaka i historien. Årsskiftet var gåvotid med önskan om lycka och välgång för kommande dagar i förkristen tid. Prästen Nicolovius berättar hur man på hans sydsvenska prästgård i början av 1800-talet bryggde öl och bakade för de fattiga. På lille julafton, dagen före julafton delade man ut bröd, fläsk, ölgryn, talgljus till de fattiga.

Skådebröd.

NÄRPRODUCERAT NÖTKÖTT

**Välkomna att beställa er nötköttslåda
av Ingrid och Lars**

Telefon 070-833 08 76

Internet sevedstorpsgard.se

Olofsson
ENTREPRENAD

Telefon 073-526 37 97

ÖNSKAR ALLA EN RIKTIGT
GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR!

Naturpasset i Gårdsby 2017

Vinnarna på årets Natur/kulturpass
i Gårdsby blev följande:

Lisel Arvidsson, Växjö
Göte Jonsson Växjö
Ulla-Britt Karlsson
Marita Strandqvist, Sandsbro

Vinnarna kommer kontaktas och vinsterna
består av presentkort!

Varend GN

Gårdsby Sockens Hembygdsförening

Behöver Du grävthjälp?

Skogsvägar • Dikesrensning
Markberedning • Övrig grävning

BJÖRNAMO ENTREPRENAD
David Andersson

Björnamo Storegård 5 • 355 92 Växjö
Mobil 073-776 47 24

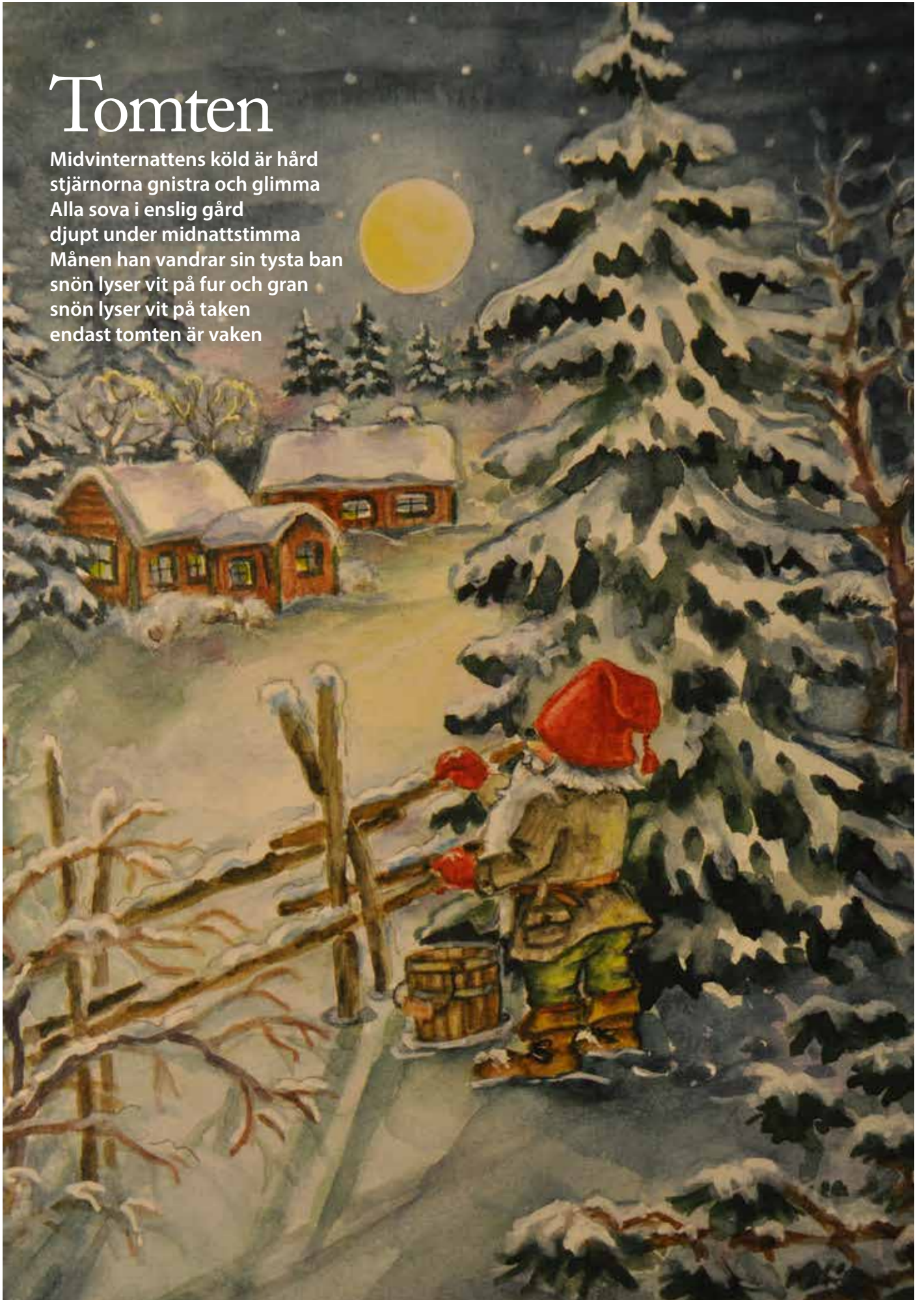
KLOCKANS EL & HANTVERK

Er lokala elinstallatör
samt konsthantverk
Ring oss gärna på tfn
070-174 76 44
073-142 02 67

Ante och Marita Midenius

Tomten

Midvinternattens köld är hård
stjärnorna gnistra och glimma
Alla sova i enslig gård
djupt under midnattstimma
Månen han vandrar sin tysta ban
snön lyser vit på fur och gran
snön lyser vit på taken
endast tomten är vaken

EVENEMANGSKALENDER GÅRDSBY 2017

Året är nästan slut och vi har inga fler evenemang

Men ge inte upp – det kommer nya 2018

Nu passar jag Ulla-Britt på att önska er allihop

God Jul och Gott Nytt År

